28.11.2025. 18:06
Погледано: 1,078 пута

Примјена стриповне методе у настави филозофије са логиком

Стриповна метода у настави филозофије користи се за потицање критичког мишљења ученика, развијање креативности и тимског рада. Коришћењем стрипова ученици разумију филозофске садржаје на забаван и приступачан начин, повезујући их с властитим животом.

Аутор: Елмана Церић

ПОЛАЗИШТА

Овој пракси претходило је моја спознаја да ученици боље, брже и ефикасније усвајају наставне садржаје који су им предочени на необичан, занимљив и њима пријемчив начин. То се особито односи на употребу визуалних стимулуса (фотографије, стрипови, карикатуре, умјетничке слике...) који аутоматски привлаче пажњу ученика и подстичу њихову мотивацију. Проблем (не)мотивираности ученика за учење опћенито, увидјела сам као један од главних изазова који се налази пред сваким наставником, а томе увелико доприносе званично прописани сухопарни садржаји и уџбеници. Будући да се реформски процеси у образовању одвијају прилично споро, оно што преостаје наставницима је да сами уводе иновативне праксе у настави како би унаприједили наставни процес, а само образовање учинили функционалнијим и хуманијим.

ЦИЉ И ЖЕЉЕНИ ИСХОДИ

Један од основних циљева ове праксе је приближавање комплексних филозофских садржаја ученицима на занимљив и допадљив начин, користећи стрип као наставни медиј, а онда и буђење интереса ученика за филозофске садржаје, потицање и развијање критичког, као и креативног мишљења код ученика. На овај се начин остварује један од нужних предувјета наставе филозофије, или наставе уопће, а то је наставничка и ученичка слобода и аутономност у мишљењу. У случају када ученици креирају стрип (тај задатак увијек раде у пару), такођер потичемо и њихов тимски рад. На овај начин постиже се и међупредметна повезаност са ликовном културом, с обзиром на визуалну односно сликовну димензију стрипа, потом са језиком и књижевношћу с обзиром на разумијевање и интерпретацију текста од стране ученика, односно креирање стриповног сценарија, уколико ученици сами стварају стрип. Осим тога, циљ је да ученици филозофске проблеме и питања кроз стрип разумију као релевантне за њихов свакодневни живот, као и да у стрипу као умјетничком, нефилозофском медију уоче, а потом и анализирају и евалуирају филозофска питања или идеје. Укратко, путем стриповне методе ученици ће бити у могућности достићи исходе са највиших разина мишљења по Блоомовој таксономији, и то у све три домене: когнитивној, афективној и психо-моторичкој. У основи стриповне методе у настави је методички поступак познат као скандалон (грч. ска́ндалон – саблазан, згражање, сумња). Скандалоном се настоји испровоцирати ученичка знатижеља, тако што ће им се нешто што им се иначе чинило неупитним, саморазумљивим, довести у сумњу, како би се учинило предметом критичког пропитивања и промишљања. Стриповна метода је у својој основи окренута према ученику и на различите начине му омогућава да буде активан судионик наставног процеса.

ДЕТАЉАН ОПИС РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Као што сам раније напоменула, у настави филозофије са логиком сам употребљавала три облика стриповне методе, које ћу овдје детаљније изложити и поткријепити додатним

материјалом. 1. Самостална израда стрипа од стране ученика. Овај облик стриповне методе захтијева дужи временски период који ће се дати ученицима за одабир теме, планирање и израду стрипа, па сам га ја ученицима као задатак давала током зимског распуста. Ученици овај задатак раде у паровима, тако да је први корак одабир партнера за рад од стране ученика (свакако препоручујем наставницима да допусте ученицима да сами одаберу с ким ће радити, а о свим бенефитима тимског рада можете прочитати у ученичким рефлексијама (Прилог 2). Други корак представља одабир теме стрипа од стране ученика, најчешће из већ понуђених тема које кореспондирају са планираним наставним садржајима. Ученицима се предочавају критерији оцјењивања, који се налазе у прилогу 3. Највећи дио посла је истински самостални рад ученика, који подразумијева пуно слободе, креативности и критичког мишљења. Можда најважнији аспект овог облика стриповне методе представља то што ученици могу материјализирати и видјети плод свог рада. Одабране примјере ученичких радова можете видјети у прилогу 4. 2. Стрип као основа за потицање наставног разговора и дискусије. У овом случају стрип не мора бити са експлицитно филозофском тематиком, него ученици требају препознати филозофска питања и проблеме у поједином стрипу или дијелу стрипа и повезати их са већ наученим. Код овог облика стриповне методе у настави филозофије користила сам стрипове Суперман (проблем идентитета, етичка питања, успоредба Супермана са Ниетзсцхеовом идејом надчовјека, проблеми моћи, одговорности и праведности...), Стрипологикон (логички проблеми, однос математике према знаности и филозофији, политички ставови познатог филозофа Б. Руссела) и стрип В као Вендетта. У зависности од циљева које желимо постићи, ученицима се може дати да стрип прочитају у цијелости или само један његов дио и то на начин да они самостално, најприје идентификирају, а потом анализирају и евалуирају поједина филозофска стајалишта и проблеме. Некада је и само једна страница стрипа довољна да испуни постављени циљ и изазове жељену реакцију ученика. Стрип В као Вендетта, са својим сугестивним приказом тоталитарног друштва у постапокалиптичној Британији, намеће као изнимно добар потицај за расправу о друштвеним и политичким темама, односно темама с подручја политичке филозофије које су важне за друштва данашњице. Овај стрип се у настави филозофије са логиком може користити као сјајна платформа како би се ученике навело да преиспитају властите моралне принципе и промишљања о власти, односно да их сагледају из различитих етичких и политичких перспектива са којима су се упознали на настави филозофије (утилитаризам, ретрибутивизам, деонтолошке теорије, етички релативизам вс апсолутизам, етички универзализам, либерализам вс комунитаризам и сл.). У причи су хомосексуалци и људи тамније боје коже интернирани, постају жртве штетног медицинског експериментирања и на крају бивају убијени како би се утро пут новом бијелом друштву. Стога се етичка расправа са ученицима може пренијети и на питања расизма, хомофобије и кориштења недопуштених истраживања на људима, што на концу доводи до неминовног уочавања сличности логора интернације представљених у стрипу са концентрационим логорима у холокаусту. Тако се наставницима отвара могућност и за проблематизирање

тоталитаризма са ученицима. Сматрам нарочито важним, баш као и при употреби филма у настави, ученике увјежбавати у уочавању и промишљању различитих филозофских и друштвених питања и проблема и њихово повезивање са свакодневним животом. У прилогу 5 су цитати и страница из стрипа В као Вендетта, који могу послужити за потицање наставне дискусије. Овај стрип се врло учинковито може користити у настави психологије, социологије, хисторије и грађанског образовања. 3. Стрип као извор информације и облик свладавања наставног градива. Код овог облика стриповне методе, ученицима се као задатак даје читање учења појединих филозофа представљен у форми стрипа. Стриповане књиге у којима су на јединствен и инвентиван начин приказана учења великог броја филозофа, али и других важних личности и, као и различити прикази знаности, религије и др., наставници могу пронаћи у едицији тзв. „библиотеке за почетнике“, које су на овим просторима издавале београдски Хинаки и загребачка Наклада Јесенски и Турк. На примјеру наставне јединице Платон – теорија спознаје, морално и политичко учење, објаснит ћу примјену овог облика стриповне методе у настави. Први корак састоји се у одабиру дијелова стрипа који ученици имају задатак прочитати. Након што су добили упуте за самосталан рад, ученици приступају читању припремљених стриповних материјала који третирају основне елементе Платоновог учења, те писано одговарају на питања која су добили уз њих (Прилог 6). Код куће ученици ће проучити одабране изворне Платонове текстове и дати писане одговоре на питања и задатке дате уз њих. На наредном сату ће се разговарати и расправљати о прочитаним текстовима и на крају заједнички закључити које су основне значајке Платоновог учења. Овај облик стриповне методе у мојој се наставној пракси показао изразито учинковитим у свладавању новог наставног градива, а будући да су учења многих значајних филозофа приказана у овом формату, наставницима топло препоручујем да се и сами окушају у њеној примјени.

ЕФЕКТИ; ПОСТИГНУТИ РЕЗУЛТАТИ

Ефекти и резултати примјене стриповне методе у настави филозофије са логиком огледају се, на темељу моје процјене ученичких постигнућа, као и самих ученичких рефлексија (Прилог 2), у већој заинтересираности ученика за филозофске проблеме и садржаје, у бољем разумијевању филозофских садржаја, као и вишем ступњу критичког мишљења код ученика. Овдје се, такођер, потврђује недвојбена мотивирајућа, проблематизирајућа и провоцирајућа функција стрипа. Релевантност стриповне методе у настави филозофије са логиком и наставне праксе коју примјењујем, а која је представљена у горе поменутој књизи, потврђују и рецензије уважених универзитетских професора (Прилог 1). Такођер, у прилог учинковитости ове методе говоре и резултати емпиријских истраживања који потврђују да се употребом стрипа у настави филозофије са логиком постижу бољи резултати у погледу квантитета, квалитета и трајности знања, те да ученици позитивно перципирају наставу уз примјену стрипа (усп. Церић, Х. (2016). Утјецај примјене стрипа у настави на квантитет, квалитет и трајност знања, Зборник радова са знанствено-стручне међународне конференције: „Ка новим искорацима у одгоју и образовању“, Филозофски факултет у Сарајеву – Одсјек за педагогију, 11-12. октобар 2013., април 2016, 258-273). У

закључку, сматрам да је стриповна метода изузетан наставни медиј за развијање кључних ученичких компетенција: комуникацијских, компетенција за тимски рад и сурадњу, креативно и критичко мишљење, рјешавање проблема, као и компетенција за културну свијест и изражавање.

Додатни коментари и сугестије другим наставницима који би жељели имплементирати вашу идеју

- Стриповна метода може се врло учинковито користити у готово свим наставним предметима и на свим узрастима, а нарочиту примјену налази у настави предмета друштвено-хуманистичке групације, као што су настава језика и књижевности, хисторије, психологије, социологије, филозофије, грађанског образовања, али и у настави предмета природног подручја.
- Наставници се охрабрују да стриповну методу користе креативно и у складу са властитом методичком идејом. - За детаљније упознавање са теоријским полазиштима стриповне методе видјети шире у књигама: Церић, Х. (2013). Скандалон у облачићима – Како користити стрип у настави? Сарајево: ЦНС и Церић, Х. (2019). О едукативном потенцијалу стрипа: прилози етаблирању стриповне методе у настави. Сарајево: Перфецта, а специфично за примјену стриповне методе у настави филозофије са логиком, видјети књигу Церић, Х. и Церић, Е. (2020). Стрип као медиј филозофског мишљења: стрипозофски приступ настави филозофије. Сарајево: Друга гимназија Сарајево.

Tags

nin 2020

Collections

НИН 2020